

Särtryck ur

CJP NYHETSMBREV

Nr 51:2 Juni 2011

VI OCH DE En dag i Kyoto

av Hillevi Furtenback

En dag av mitt liv har jag tillbringat i Kyoto. En enda dag har jag varit på den plats som en gång kallades Heian-Kyo, huvudstaden under Heianperiodens trehundraåriga rike, som varade från år 794 till 1185 e.Kr. enligt vår tideräkning. Slutet av Heiantiden präglades av katastrofer. En förödande brand drabbade huvudstaden år 1177, tyfonden 1180 åtföljdes av en svältkatastrof.

*Hillevi Furtenback är dipl
drömcoach IDP med praktik
i Solna och Helsingfors. Hon
har tidigare arbetat som or-
ganisationskonsult och inter-
nationell projektleddare med
inriktning på multikulturella
frågor.*

Heianperioden tog slut samma år som landet skakades av en kraftig jordbävning. Tempelväktaren Ramonochomel har beskrivit katastroferna och naturomvälvningarna i sin lilla bok "Nojoki" år 1212.

Heian-Kyo skapades av den första av periodens kejsare, Kammu, som kom från en sidogren av kejsarfamiljen och alls inte förväntat sig att bestiga tronen. Han var son till kejsar Konins konkubin, som hade koreanskt ursprung. Kejsar Kammu sägs ha varit stolt över sitt koreanska ursprung, son som han var till en prinsessa från Paekche. Kammu hyllades som en rättträdig och vis kejsare, en konfuciansk filosof, skolad i kinesisk litteratur.

Heianperiodens kejsare var alla skolade i kinesisk litteratur och i kejsarpalatset ordnades det ofta poesifester, där kejsaren och de högvälborna männen och kvinnorna förväntades delta med egna dikter. Som brukligt var angavs alltid ett tema för dikterna. En vacker försommardag år 1003, den sjätte dagen i den femte månaden var temat "Den första cikadans tunna, ensamma röst".

För japanskan fanns inget skriftspråk förrän de första kinesiska texterna kom till Japan på 400-talet från Korea. De skrivkunniga var

till en början invandrade koreaner och kineser. Under Heianperioden utvecklades den specifikt japanska kulturen och då fanns det två skriftspråk, det kinesiska kanshi och stavelseskriften hiragana, som mest användes av kvinnor.

Från och med 900-talet utvecklades den japanska litteraturen främst tack vare kvinnliga författare. Hovdamer skrev poesi, de skrev dagböcker, nikki. Dagboken kunde vara en rese-dagbok som Ki-no-Tsuraykis Tosa nikki eller som Sarashima nikki, som skrevs av Takasues

*The Last Samurai
(Marcus Eek)*

dotter. Sarashima nikki, där prosa blandas med dikter, är en resa genom livet och en inre resa samtidigt. Takasues dotter beskriver också verkliga resor hon företog. I sin dagbok skriver denna för oss okända, namnlösa kvinna ner sina drömmar. Drömmar inom buddhismen sågs som en metafor för livet. Verkligheten är en illusion. Men man såg också på drömmar som varsel om framtida händelser, som gudomliga uppmaningar, som råd att följa. Samtidigt menade man att drömmar hjälpte att förstå verkligheten och gav möjligheter att på-

verka den. Den nikki som Takasues namnlösa dotter skrev hör till Heianlitteraturens mest kända verk.

*Om jag i går natt
ej hade legat vaken
skulle jag blott hört
vad andra berättat om
gökens vackert ljuva sång.*

Om jag inte hade tillbringat min enda dag i Kyoto i Katsura kejsarliga trädgård, hade jag kanske bara hört vad andra berättade om dess förstummande skönhet.

Katsura kejsarliga trädgård anlades av prins Toshihito Hachijo i början av 1600-talet i en tradition som går tillbaka till Heiantiden. Typisk är dammen där hus, paviljonger och natur återspeglas. Under Heianperioden skrevs den första boken som handlar om hur man anlägger en landskapsträdgård. Toshiba Tshitsuna beskriver hur man gräver diken, arrangerar stenar och bygger i "Shinden-zukuri"-stil. Utmärkande för "Shinden-zukuri", som ordagrant översatt betyder "sovande byggnadsstruktur" är horisontella rofyllda linjer som speglas i stilla vatten. Det är omöjligt att se var det ena slutar och det andra börjar. Var går gränsen mellan spegling och verklighet? Är jag Zhuang Zhi som drömmer om en fjäril eller är jag en fjäril, som drömmer att han är Zhuang Zhi?

Hovfolket i Heian-Kyo, de femhundra kring kejsaren, såg poesi och konst som tillvarons mål och mening. "Poesin är människohjärtats uttryck inför livets växlande upplevelser", skriver Ki-no-Tsurayki i sitt förord till diktantologin Kokinshu. En framstående statsman, Fujiwara Morotada (918-969) gav sin dotter rådet att memorera alla dikterna, som finns samlade i de tjugo volymerna av Kokinshu. För att vara välutbildade måste adelns flickor känna till poesi, litteratur, recitation och kun-

CJP NYHETSMBREV

ISSN 1652-2125

Utges av CJP Centrum för Jungiansk Psykologi AB två ggr/år (juni och december). Ansv. utgivare: Gunlög Raihle.

na skriva en vacker kalligrafi, vilket var viktigare än utseendet. Heiantidens kvinnor är de vars skrifter gått till eftervärlden och kan läsas ännu idag. De var både fria och begränsade i sina liv.

Förändringar i samhället, både i centrum och i provinserna medförde att bushi, krigarna tog över makten och Heianperioden fick ett abrupt slut. Men poesin levde kvar.

Heianperioden åtföljdes av Kamakurashogunatet som varade från år 1185 till 1333. Det var krigarnas, konflikternas och hjältarnas tid. Förbindelserna med kontinenten var till en början fredliga och mongolernas härskare Khublai Khans första kontakter med Japan följde den fredliga månghundraåriga traditionen. Men en inre förvirring i Japan gjorde att sändebuden skickades tillbaka till Khublai Khan utan svar, vilket inte togs väl emot av mongolernas härskare. Japan ignorerade de diplomatiska trevarna, teg ihjäl dem i sin handlingsförlamning och resultatet blev att under senhösten 1274 kom 900 krigsskepp seglande med soldater och hästar, steg i land och gick till attack.

Kamakurashogunatet stod emot mongolernas invasionsförsök, men en bitter inre maktkamp plågade landet. Ett 1300-tals epos "Taiheiki" berättar om borgen Chihayas belägring.

De belägrande krigarna blev uttråkade, när belägringen drog ut på tiden och började förlora humöret. För att underhålla dem hämtades en lärare i poesi från huvudstaden och krigarna satte igång med att författa en tiotusen strofer lång kedjedikt. Anföraren Nagasaki skrev den första dikten.

*Visa på framtiden
med din klara segerfärg
vildkörsbärsblomma.*

Härföraren Kudo fortsatte.

*Ylande stormar
oundviklig fiende
till blomster i blom.*

Den ylande stormen tog Kamakurashogunatets åttahundratusen ryttare och lämnade endast etthundratusen kvar. "Vi" och "de" förgjorde varandra.

Kejsar Kammus tid såg begynnelsen till dagens Kyoto, staden som under andra världskriget undantogs från listan över japanska städer, som amerikanska bomber pulveriserade.

Filmen "Hiroshima min älskade" skildrar det som inte går att förstå. Marguerite Duras skrev manuset till filmen, dess stympade dialog. Det går inte att förstå Hiroshima, det går inte att tala om Hiroshima så dess verklighet förstås. Hur skulle man kunna fatta tvåhundra tusen döda? På nio sekunder. Det som blir kvar är skuggan av en försvunnen människa på en sten i Hiroshima.

Marguerite Duras gestaltar världen, både den inre och den yttre, som gåtfull, fragmentarisk. Från ord laddade med betydelse för hon oss ut till en ödslighetens hemvist där orden tar slut. Där orden tar slut tar bilden vid i samarbetet med Alain Resnais. Hon vistas i gränstrakten mellan det medvetna och det omedvetna i sitt uttryckssätt i sina filmmanuskript. Hon strävar mot att erövrå en undflyende essens av verkligheten lik den bildkonstnär som målar vitt på vitt i sina försök att bemästra det vitas färgskala.

I manuset till filmen "Hiroshima min älskade" skriver Duras:

"Om åskådaren aldrig glömmet att det handlar om en japan och en fransyska, existerar inte längre filmens djupare betydelse. Om åskådaren glömmet det, uppnås denna djupare betydelse." Duras vill undvika att åskådaren faller i exotismens fälla och i den ofrivilliga rasism som är en ofrånkomlig beståndsdel av all exotism.

Det filmen vill undvika är uppdelningen i "vi" och "de". Vi förs närmare människoöden genom att inte betrakta protagonisterna som stereotypa representanter för respektive land, respektive kultur. Ett gåtfullt möte äger rum mot bakgrund av en historisk tragedi, atombomben över Hiroshima, de nio sekundernas ordlösa fasa.

Marguerite Duras söker sig bortom ord. Med ordens hjälp kan man dela upp människor i kategorier. För dem som hamnar utanför gäller inte samma lagar, här behövs inte samma empati som för dem som hör till samma

***Vi välkomnar fler bidrag från
våra läsare.***

***Skicka din text till
artikel@cjp.se***

***Vi kan naturligtvis inte
garantera att den kommer
att publiceras i
CJP Nyhetsbrev***

***och vi måste också förbehålla
oss rätten att redigera
eller förkorta den
insända texten.***

***Texten kan publiceras under
pseudonym om man så önskar,
men anonyma bidrag
införes ej.***

grupp. Ändå bygger hela den mänskliga civilisationen på samarbete och evolutionens grundförutsättning är mångfald. Splittring och egenintressefundamentalism leder till anarki, men inte till en anarki i Peter Kropotkins anda, som utgick ifrån varje människas grundläggande anständighet. Kropotkins stora missstag var ett psykologiskt, han beaktade inte det som med en jungiansk term benämns "Skuggan" dvs allt det vi inte är medvetna om och inte vill veta av hos oss själva. Om varje individ och gruppering bara följer sin egen lag och vill "förverkliga" sig själv till varje pris, omöjliggörs varje form av samarbete. Vårt samhälle går under som så många kulturer före oss. Jorden som kvarstår är kackerlackornas, överlevnads.

Hillevi Furtenback

Centrum för Jungiansk Psykologi AB

Edvin Adolphsons väg 4 SE-16940 Solna Tel 08-830 700